

17.03.2021

Literaturoznawstwo

Cztery szlachetne prawdy: Motywy buddyjskie w literaturze polskiej do czasów pozytywizmu

Autor/Redaktor: Daniel Kalinowski

Wydawnictwo:: Księgarnia Akademicka

ISBN: ISBN 978-83-8138-299-1

Prezentowana praca jest pomyślana jako jeden z aktów budowania wypowiedzi literaturoznawczej i polonistycznej. Przez termin „motyw buddyjski” rozumie się tutaj analizę podstawowej części świata przedstawionego utworu literackiego, taką jak zdarzenie, przedmiot, cecha, sytuacja lub przeżycie, które wynikają ze światopoglądu buddyjskiego. Przy czym należy podkreślić, że w przywoływanych w pracy utworach większość autorów nie wiedziała o istnieniu buddyzmu lub miała o nim bardzo mgliste wyobrażenie. To zrozumiałe, jeśli przypomnieć, że wnikliwa recepcja buddyzmu w Europie to kwestia dopiero drugiej połowy XIX w.

W publikowanej tutaj pracy pojawiają się analizy bardzo różnych tekstów polskojęzycznych, tak dojrzałych artystycznie (bajki, poematy, dramaty, proza, kompilacje naukowe) jak i zgoła niewyrafinowanych (relacje z podróży, wspomnienia czy pamiętniki), tak wśród klasyków literatury polskiej (np. Piotr Skarga, Ignacy Krasicki, Juliusz Słowacki), jak u literatów znanych raczej fachowcom (np. Sebastian Piskorski, Stanisław Kostka Potocki, Agaton Giller). Stało się tak, aby dostrzec fakt jak bardzo różnymi kanałami komunikacyjnymi motywy buddyjskie trafiały do kultury polskiej i zostawały rozpoznawane w swej inności, a potem umieszczane w wyobrażeniu świata i w systemie wartości. Mimo specyfiki obrazu fragmentarycznego, szeregu chrześcijańskich i europocentrycznych wyobrażeń, a także idealistycznych lub negatywnych projekcji, buddyzm odkrywał się w literaturze staropolskiej, oświeceniu i romantyzmu w coraz to nowych aktach poznania.

Spis treści

Wstęp. Wokół czterech szlachetnych prawd w literaturze polskiej

.....7

Historia o Buddzie trafia na ziemie polskie

.....23

Pustelnicy buddyjsko-chrześcijańscy w staropolskiej prozie i poezji.....	35
W teatrze staropolskim.....	44
Polskie odkrycia nauk Buddy.....	51
Najstarsze sygnały.....	51
Misje chrystianizacyjne i pierwsze spory z buddyzmem.....	59
Literackie projekcje Ignacego Krasickiego o Chinach	73
Bajki, czyli wariacje na tematy wschodnie.....	75
Idealistyczne Chiny.....	81
Jana Potockiego system azjatycki.....	89
Jeden z portretów.....	89
Szanujący się badacz.....	92
Pochlebstwa i podróżomania.....	103
Franciszka Karpińskiego i Stanisława Kostki Potockiego obrazy Wschodu.	113
Karpiński i religijne Indie.....	116
Chiny w kompilacyjnym ujęciu Stanisława Kostki Potockiego.....	123
Kulturowe mury.....	133
Przez Syberię ku duchowej inności i buddyzmowi...	137
Z perspektywy żołnierza.....	140
Perspektywa zesłańców.....	146
Potęga natury.....	153
Zniewoleni czy/i dzicy?.....	160
Kim są szamani?.....	170
Syberyjska świętość.....	178
Oceny kulturowe Gillera.....	

184	
Tymkowskiego projekt europeizacji Wschodu.....	
189	
Orientalne religie w oczach romantyków	
.....199	
Mit, marzenie,	
Orientträume.....	199
Romantyczne chrześcijaństwo a Wschód.....	
205	
Misjonarze i kolonizatorzy.....	
211	
Dharma Juliusza Słowackiego	
.....223	
Makata-	
jantra.....	223
Orientalizm Słowackiego i literaturoznawstw o.....	
.228	
Gród słoneczny i kraina	
Sukhawati.....	233
Córka Słowa i matka	
Buddów.....	241
Kto się inkarnuje i dlaczego? Orientalna lektura Króla-Ducha.....	
.248	
Ja-Duch, ja-	
bodhisattwa.....	256
Wyznanie wiary w Królu-	
Duchu.....	263
Dalekowschodnie treści a mitotwórstwo Słowackiego.....	
.275	
Sposoby osiągnięcia	
Niczego.....	279
Norwida podróż na Wschód?	
.....285	
Norwid jedzie do	
Chin.....	285
Orient w Norwidowskim systemie	
wartości.....	289
Literatura Norwida a kultura	
Orientu.....	299
Heroizm	
niepodróżowania.....	309
Otwarte zamknięcie	
.....313	
Bibliografia	
.....319	
Summary. The Four Noble Truths. Buddhist Motifs in Polish Literature	

until the Period of Positivism	355
Spis ilustracji	359
Indeks osobowy	363

Rok publikacji: 2021

Strony: 363

Linki:

- <https://books.akademicka.pl/publishing/catalog/book/190>
- <https://if.apsl.edu.pl/instytut-filologii/aktualnosci/nowa-publicacja-prof.-daniela-kalinowskiego-z-instytutu-filologii>

Słowa kluczowe: studia buddyjskie, literaturoznawstwo